DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de Provinciën franko p. p. *f* 6.00. Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan "het Bureau van DE TIJD."

DONDERDAG 20 AUGUSTUS.

Advertentiën van *Zes* regels en daar beneden, worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentiën wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 19 Augustus.

VI.

HET LIBERALISME IN NEDERLAND.

Wij hebben in eenige voorgaande artikelen den oorsprong, den aard en de strekking van het hedendaagsch liberalisme besproken. Wat zijn oorsprong betreft, het is, zeiden wij, een afstammeling van de groote revolutie, die van het einde der achttiende eeuw een zoo gewigtig tijdperk in de geschiedenis gemaakt heeft. Zijn aard is uitsluiting van het leerstellig godsdienstig element uit de maatschappij, en ordening van deze tot de stoffelijke welvaart der burgers en het alvermogen van den staat. Eindelijk zijne strekking is vooruitgang tot staatkundige vrijheid en onafhankelijkheid, met verkrachting der burgerlijke en godsdienstige vrijheid, en bijgevolg teruggang tot de maatschappelijke toestanden van het heidendom.

Maar, vraagt ons welligt menigeen onzer lezers, heeft ook *dit* liberalisme onze vaderlandsche grenzen overschreden, om ook bij het nederlandsche volk, zoo gehecht om zijn voorvaderlijken godsdienstzin, zijn zucht tot verwoesting van het pozitieve christendom lucht te geven?

Het liberalisme is eene kwestie van beginselen; en beter dan uit theoretische beschouwingen, worden de beginselen gekend uit feiten, die hunne toepassing en veropenbaring zijn. Om dan op de gestelde vraag een voldoend antwoord te geven, zullen wij één enkel feit onzer staatshistorie beschouwen, maar zulk een feit, dat de ontbinding der kamers, de omverwerping van een ministerie, de verontrusting der geheele natie ten gevolge had; dat aller aandacht gespannen hield, niet alleen ten onzent maar ook in den vreemde: wij zullen onze mededeelingen putten uit authentieke bescheiden, uit het bijblad van de *Staats-Courant*; wij bedoelen de regeling van het lager onderwijs in het jaar 1856—1857.

De Grondwet vorderde de regeling van het lager onderwijs bij de wet (art. 194). Zij had de beginselen daartoe vastgesteld: van *overheidswege* moest overal in het Rijk voldoend openbaar onderwijs worden gegeven. Dit openbaar onderwijs moest ieders godsdienstige begrippen *eerbiedigen.*

Twee wijzen deden zich voor, waarop dit grondwettelijk voorschrift werkelijkheid konde worden: of wel, men kon gemengde scholen oprigten, toegankelijk voor kinderen van alle gezindheden, waaruit elk leerstellig godsdienstig onderwijs verbannen werd. Dan immers werden de godsdienstige begrippen geëerbiedigd, wanneer zij, uit de school verwijderd zijnde, daar niet konden beleedigd worden!!! Of wel, de overheid kon afzonderlijke scholen oprigten, naar de behoefte van elk kerkgenootschap, waarin dus de opvoeding op het onderwijs in de leerstellige godsdienst zoude gegrond wezen. Dit laatste systeem zoude en aan het verlangen van het wezenlijke volk van Nederland voldaan hebben; en daarin hadde de eerbiediging van godsdienstige begrippen, door de Grondwet voorgeschreven, *volledige* toepassing erlangd. Immers, dat *eerbiedigen* zegt meer dan *niet beleedigen*; dat het eene vereering, een ontzag vereischt, wie kan dit zonder schaamteloosheid ontkennen?

Zij, die niet liberaal waren, in zooverre men liberaal zijn stelt tegenover Katholiek en orthodox-Protestant zijn, waren voorstanders van het stelsel der afzonderlijke scholen. Zoo zeide de heer van Nispen van Sevenaer den 26 September 1856 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal. "Ik heb het voorregt lid der Kamer te zijn, mijn Katholicisme zal bij geen uwer verdacht wezen, en het is aan mijne medeleden bekend, dat ik ..... den wensch heb doen kennen, dat art. 4 van het ontwerp op het lager onderwijs weder in de wet mogt worden opgenomen, gelijk het oorspronkelijk was voorgesteld, opdat daardoor de gelegenheid mogt geopend worden, om op de plaatsen, waar zulks mogelijk zoude zijn, voor degenen, die in de gemengde scholen bezwaar zagen, gescheiden scholen te openen..... Ik heb herhaalde malen voor het beginsel der gescheiden scholen gestreden." (*Bijblad* enz. bl. 43).

Maar waarom werd zulk een stelsel, dat met de aller eerbiedwaardige Grondwet en het verlangen van het volk strookte, niet aangenomen? Omdat, bij aanneming van dit, de staat zijn alvermogen te loor had zien gaan, eene broederlijke hand had moeten reiken aan de kerkgenootschappen, en, in overleg met deze, het openbaar onderwijs had moeten besturen. Inderdaad, onze hooggeachte landgenoot, de bisschop van Luik, die dit stelsel in een zeer uitmuntend geschrift: *Exposé des vrais principes sur l'instruction publique* (Liège, 1840) had toegelicht en tot alle toepassingen doorgevoerd, oordeelde het dientengevolge noodzakelijk: "que l'enseignement religieux et moral étant entièrement indépendant de l'autorité civile, les ministres de la religion auront seuls la direction religieuse des écoles, qu'ils seront préposés à l'éducation des maîtres, et que ceux-ci devront avoir été approuvés sous le rapport religieux et moral par les chefs des cultes, avant de pouvoir être nommés dans les écoles de l'état par l'autorités civiles; que l'action du clergé sur les écoles sera soutenue par les autorités civiles dans tous les dégrés de la hiérarchie; enfin que toutes les écoles réunissant ces conditions seront au besoin subsidiées par l'état, à l'exclusion de toutes les autres." (p. 545; zie 549, 555, 557.) Zulke vrijheid vraagde de prelaat niet uitsluitend voor de katholieke Kerk: hij wilde ze aan elk erkend kerkgenootschap toegekend zien. "Il s'entend, que chaque culte aura droit d'avoir la sienne." (p. 549.) Want, het zij hier in het voorbijgaan gezegd, niet de gelijkstelling van alle gezindheden voor de wet, maar de wettelijke uitsluiting van allen uit den openbaren maatschappelijken kring houden wij voor eene fout van het liberalisme.

Deze verbroedering, deze vriendschappelijke zamenwerking van Kerk en staat in de, voor beiden, zoo gewigtige zaak, als de opvoeding van den mensch is, leverde gemoedsbezwaar bij de zich noemende liberalen. Uitsluiting der kerkgenootschappen, alleenheersching van den staat over de volksschool, humanitarische opvoeding, was onder Christelijk schijnende bewoordingen hunne leus, hun programma. De scherpzinnige en doordrijvende bestrijding der tegenpartij noodzaakte hen van toepassing tot regel, van regel tot beginsel op te stijgen, en stelde hen in de gelegenheid, ja, in de noodzakelijkheid van hunne hoogste, alles omvattende staatkundige zienswijze bloot te leggen, en dit, dank zij hunner vrijmoedigheid, deden zij met ronde, voor ieder begrijpelijke woorden.

Wij hebben gezegd, dat het liberalisme zijn oorsprong heeft in de revolutie der laatste tijden, dat het de afstammeling van deze is, zonder nogtans de erfgenaam van hare wanordelijkheden te zijn.

De heer Thorbecke, dien men dikwerf het hoofd noemt der liberale partij in Nederland, zeide in eene repliek aan den heer Groen van Prinsterer: "Er was tusschen den geachten spreker en mij meer dan eens sprake geweest van revolutie, inzonderheid van die revolutie, welke den afloop der voorgaande eeuw en ook deze eeuw kenmerkt..... ik was ingenomen en ik ben het met de groote, weldadige, door den geachten spreker steeds bestreden uitkomsten van die revolutie, in zoo verre ze voor staat en maatschappij het beginsel is geworden van een nieuw leven, dat wij geroepen zijn te regelen. Maar ik heb steeds een afkeer gehad van de kunst, van de methode, van de middelen der revolutiemannen, waaraan zoo menig onheil der revolutie mij toescheen te zijn ontsprongen." (Bijblad, bl. 49). Men ziet, de heer Thorbecke heeft afkeer van de kunst, van de methode, van de middelen, maar niet van de beginselen der revolutie. Hij kan immers de vruchten niet willen zonder den boom, noch de gevolgen aannemen en de beginselen verwerpen.

Het liberalisme is eene ontchristelijking van den staat: de burger kan Christen zijn, maar in hem ziet de staat slechts den mensch, en dezen bestuurt hij zonder acht te slaan op de omstandigheid, dat deze Christen, en bovenal Christen is, en in het Christendom zijne hoogste belangen ziet.

Dat men ook dit wil in Nederland, blijkt uit de volgende woorden van den heer Godefroi: "De Grondwet kent op haar terrein geene deelen der natie, geene meerderheid of minderheid, geene christelijke en niet-christelijke bevolking. Men versta mij wel. Het zou dwaasheid zijn te ontkennen, dat de Grondwet geschreven is voor eene natie, waarvan het grootste gedeelte het Christendom belijdt. Dat christelijk karakter der natie zal niemand ontkennen: het is een feit voor geene tegenspraak vatbaar; maar het is een *feit* en niets meer, en zoo uit dit feit, hetzij in het *maatschappelijk leven, hetzij in het openbaar, in het staatsleven,* gevolgen moeten voortvloeijen, ook die gevolgen zijn *feiten en niets meer*. Evenmin het feit als zijne gevolgen kunnen ooit een *regtstoestand* scheppen. *Staatsregterlijk* heeft de nederlandsche natie *geen godsdienstig karakter*, zonder dat daarom kan ontkend worden, dat zij *feitelijk, historisch* in hare *wording en zin* christelijk is." (Bijblad, bl. 40.)

Indien onze *regtstoestand* zoo geheel verschillend is van den *feitelijken* toestand der natie, hoe behartigt dan de staat het ware algemeene welzijn van de natie? Wij betrappen hier het liberalisme op den groven misstap, waarvan wij het in een ander artikel beschuldigden, dat het den staat aan zijne eenige bestemming doet verzaken, die is: het ware, algemeene belang van het volk te bevorderen.

"Doch zoo het belang van het volk, gelijk dit feitelijk bestaat, niet de grondslag is van het regtswezen; wat zal dan de staat beoogen; waarheen zal zijn streven zijn? Dit zal zijn: het belang niet van het volk, maar van den staat als staat. Dezelfde Godefroi, dat licht van regtsgeleerdheid in den lande, verklaart dit evenéens onbewimpeld. De scholen moeten onchristelijk zijn tot bevordering *der volkseenheid*. Immers, werden er afzonderlijke scholen opgerigt voor de verschillende gezindheden, dan wierd daardoor het zaad van nationale verdeeldheid op den vruchtbaren grond der jeugd geworpen. Nu, beter is het de kinderen voor nationale eenheid door onchristelijke volkscholen, dan voor den hemel, door pozitief christelijk onderwijs, op te leiden.

Ligt dit niet in de woorden van den heer Godefroi; het ligt althans in de gevolgen van hetgeen zijne woorden aanduiden, Z. M. de Koning toonde zich in zijne troonrede geneigd voor de ware christelijke opvoeding. En wat zegt de amsterdamsche afgevaardigde van die troonrede? "In die troonrede M. H. verkondigt de regering .... dat zij in de schoolinrigtingen, die zij aan Nederland wenscht te verzekeren, het beginsel der volkseenheid wil huldigen. Het huldigen van dat beginsel is het huldigen van het beginsel der gemengde school; maar kan met dien wensch gepaard gaan de wensch, om te gelijk te *eerbiedigen het godsdienstig karakter der natie*, zoo als het sinds eeuwen door het christendom is gevormd en ontwikkeld; kan op die wijze het beginsel van volkseenheid, in de gemengde school uitgedrukt, zoo ongeschonden, zoo onverzwakt worden gehuldigd, als de grondwet het eischt en het *staatsbelang* het vordert?"

Wij vermogen hier niets anders in te zien, dan de verregaandste afgoderij van het heidendom, dat den mensch als een slagt- en brandoffer den staat opdroeg: wij noemen het statolatrie.

Doch gaan wij niet te ver, met de poging tot ontchristelijking van den nederlandschen staat, aan ons liberalisme toe te schrijven? Spreekt het niet aanhoudend van het christelijke volk van Nederland? Voorzeker zulks doet het; "maar het bedoelt een christendom, waarvan een Israëliet zeggen kan: "Ik M. H. aarzel volstrekt niet te verklaren, dat ik, hoe ook met hart en ziel gehecht aan mijn geloof, God zal danken, wanneer ik gedurende mijn leven mijn wandel naar die beginselen (van het liberale christendom namelijk) zal hebben mogen rigten." (De heer Godefroi, Bijbl. p. 41.)

Het christelijk regeringsbeginsel, dat de liberale partij in toepassing wil brengen is: "ieder mensch, van welk ras, van welke kleur, van welke natie, van welken stand, van welke aanleg, ieder mensch, omdat hij mensch is, heeft aanspraak op eene regtvaardige behandeling en op het genot van zijne vrijheid: en ieder mensch is verpligt aan zijnen evenmensch, omdat hij mensch is, hulp te betoonen en liefde." (Alzoo de heer Bosscha. Bijbl. bladz. 37)

De lezer moge uit het aangevoerde oordeelen, of ook een liberale wind het vaartuig van onzen staat drijft, hij moge daaruit beslissen of wij in onze voorgaande artikelen het liberalisme naar waarheid geschetst hebben.

Ik heb mijne aanhalingen geput uit de redevoeringen die in de eerste zittingen van dat jaar gehouden zijn, en met opzet heb ik niet gerept van die, welke een paar maanden later gehouden werden, ofschoon daarin het liberalisme in ons vaderland breedvoerig werd verklaard en scherp bestreden. De lezer kan, zoo hij het der moeite waardig keurt, de redevoeringen vergelijken van den heer van Foreest (bl. 174 en volg.), van den heer van Bosse (bl. 183 en volg.), van den heer van der Brugghen (bl. 197 en volg.) Kenbaar waren de sprekers in een toestand van bevangenheid en partijdigheid, waarin de ligtgeraakte zoo vaak gebragt wordt, als hij zijne geliefkoosde denkbeelden hartstogtelijk bestreden ziet. Dan mist het woord het heldere en bepaalde, waardoor het toch alleen ons een juist denkbeeld kan geven van hetgeen de spreker bedoelt. Het is onregtvaardig, op rekening van de wederpartij, alle de gevolgen te stellen, die uit eene uiterste doorvoering harer beginselen zullen voortspruiten; ofschoon toch van eene andere zijde de beginselen verwerpelijk zijn, indien zij van zulke gevolgen zwanger gaan. Zoo zouden wij niet gaarne onze liberalen socialisten en volbloed-republikeinen noemen, omdat zij de begrippen van 1789 liefhebben, ofschoon wij die begrippen van 1789 juist daarom afkeuren, omdat zij in hunne volle toepassing ons de republiek van 1793 en het socialisme van 1848 toeschijnen. Veel zoude er dus zijn af te nemen van en bij te voegen aan hetgeen tegen en voor het nederlandsche liberalisme in die onstuimige zittingen gesproken werd. Het verwekt echter bij ons eenige ongerustheid, wanneer wij den beradenen heer Thorbecke tot het regte verstand van zijn liberalisme hooren zeggen: »Waarom niet het werk, wetgeving en bestuur der liberalen in *andere* landen en ook in dit land geraadpleegd? Dat is de actualiteit, waaruit, en niet uit scheeve redeneringen, het karakter der liberale gedachte zoude behooren opgemaakt te worden"; (bl. 207) Want moge de bezadigdheid van den nederlandschen liberaal hem uit zijn systeem alleen het goed doen kiezen en voor noodlottige konsekwentiën hem behoeden; de heftigheid van vele liberalen in andere landen heeft het liberalisme gebragt »tot het staatsdespotisme, dat zedelijk of ten laatste physiek moest vermoorden."

Naar wij uit goede bron vernemen, bestaat in onze West-Indische bezitting Suriname niet zooveel reden tot tevredenheid over de vrijgemaakte slaven; als men zou mogen opmaken uit de berigten van het officieele blad aldaar In een partikuliere korrespondentie wordt zelfs gezegd, dat een groot getal der geëmancipeerde slaven een schromelijk misbruik maken van de hun geschonken vrijheid, zoo zelfs, dat velen niet alleen weigeren te werken, maar daarenboven de benoodigde levensmiddelen ontvreemden. Op meer dan eene plaats moet een en ander reeds aanleiding gegeven hebben tot botsingen tusschen de ex-slaven en hun meesters, terwijl op een plantaadje een dertigtal negers in hechtenis genomen zouden zijn, wegens mishandeling en verwonding van een der opzigters. Zoo een en ander waarheid bevat, waaraan wij geen reden hebben te twijfelen, dan is dit een zeer droevigen nazang te noemen, op de jubeltoonen, welke volgens de *Surinaamsche Courant* aldaar nog zoo kort geleden werden aangeheven.

Gisteren is in het Binnen-Gasthuis ingebragt L. Bergmeijer, oud 28 jaren, van beroep smid, ongehuwd, wonende op de Vijzelgracht, die van het Paleis van Volksvlijt is gevallen en daardoor eenige kneuzingen heeft bekomen.

Men verneemt dat Z. D. H. Mgr G. P. Wilmer, bisschop van Haarlem, den heer Frans Kuypers, beeldhouwer te 's Hertogenbosch, opgedragen heeft zijn borstbeeld uit te voeren. De heer Kuypers heeft zijn arbeid reeds voleindigd, en ten volle beantwoord aan de verwachting, die zijne vroegere werken van hem hadden doen opvatten. De buste des bisschops van Haarlem is uitmuntend, de kunstenaar heeft niets gespaard, om de trekken des geliefden Kerkvoogds met de meeste trouw terug te geven. Wij vernemen verder, dat Z. D. H. den heer Kuypers veroorloofd heeft afgietsels van het borstbeeld te nemen, en dat deze tegen 1 September a. s. in den handel zullen gebragt worden.

Men leest het volgende in de *N. R. C.*:

Mijnheer de Redakteur!

Het beruchte Haagsche blad schrijft heden twee kolommen vol van de hatelijkste insinuatien tegen den minister van buitenlandsche zaken, op grond van twee feiten, die beiden verzonnen zijn. Het eerste is, dat de heer van der Maesen den 15den Augustus ll., de naamdag van Napoleon, een diner diplomatique gegeven heeft. Onwaar! de heer van der Maesen heeft op dien dag niet slechts geen diner gegeven; maar hij heeft zelfs niet eens in zijn hôtel het middagmaal gebruikt. Hij dineerde bij een zijner vrienden. Het tweede feit is, dat hij den 19den February, 's Konings verjaardag, geen diner gegeven heeft. Letterlijk is dit waar: hij heeft toen inderdaad geen diner gegeven.

Wat het waarheidlievende blad echter verzwijgt is, dat het corps diplomatique door den heer van der Maesen werkelijk geinviteerd was om op dien dag bij hem te dineren, maar dat toen de invitaties reeds rond gezonden waren, er uitnoodigingen van Z. M. kwamen voor een diner ten hove, waardoor volgens de regelen der etiquette, die van den minister van zelf vervielen.

Ik heb hier niets verder bij te voegen, dan u te verzoeken de verzekering mijner hoogachting aan te nemen.

's Hage, 18 Augustus 1863. P.

Z. M. heeft benoemd tot ontv.: der dir. bel., in- en uitg. regten en acc. te Ee, P. van Terwisga; der registr. en dom. te Tiel, J. Hora Adema; bewilligd het verzoek van F. C. G. van Motman en G. van Baalen, ontv. der dir. bel. en acc. te Diever c. a. en Bellingwolde, om onderling van ontvangkantoor te mogen verwisselen; tot hoofdplaats van het kantoor der dir. bel. en acc., bevattende de gemeenten Buitenpost, Drogeham, Kooten en Surhuizum, thans kantoor Drogeham c. a. aangewezen de gem. Buitenpost, en benoemd tot ontv. der dir. bel. en acc. te Buitenpost c. a., R. Feith; H. A. Verniers van der Loeff vergund het aannemen en dragen der onderscheidingsteekenen van kommandeur der Leopoldsorde, hem door Z. M. den Koning der Belgen geschonken.

'sGRAVESANDE, 16 Aug. Een treurig voorval had gisteren alhier plaats. In den vroegen ochtend was een jong mensch naar het duin gegaan om konijnen uit hunne holen op te delven. Over zijn lang uitblijven ongerust, ging men hem later opsporen en vond men eindelijk den ongelukkige bijna geheel onder het neergestorte zand bedolven en gestikt.

ENSCHEDE, 17 Aug. Men vindt thans slechts nog weinig onbebouwde perceelen met uitzondering echter van de kerken. Behalve het R. K. die dit jaar gereed zal zijn, liggen de andere kerkgebouwen nog in puin. Met de doopsgezinde zal waarschijnlijk nog dit jaar een begin worden gemaakt. De Hervormde gemeente is het over den herbouw nog niet eens, sommigen willen een geheel nieuw in den modernen trant opgetrokken gebouw. Het meerendeel is echter hier tegen, te meer, daar volgens de verzekering van deskundigen de nog staande muren hecht genoeg zijn, en alzoo bij mindere kosten het antieke gebouw in wezen kan blijven. De israëlitische gemeente schijnt het over het plan van herbouw tamelijk eens te zijn, maar hier ontbreekt de hoofdzaak — het geld. Reeds voor geruimen tijd hebben de kerkmeesters zich bij cirkulaire tot hunne geloofsgenooten in Nederland en ook elders gewend. De uitkomst heeft evenwel tot dusver niet aan de dringende behoefte beantwoord.

ROTTERDAM, 18 Aug. Ter veemarkt van heden werden aangevoerd: 652 runderen, 162 vette en 48 magere kalveren, en gisteren en heden te zamen 110 varkens en 680 schapen. Er werd besteed per Ned. ℔ voor runderen 1ste kwal. 60, voor dito 2de kwal. 44, voor vette kalveren 65 en voor schapen 60 cents. Het magere vee ging iets vlugger van de hand. De prijzen der varkens liepen van 20 tot 24 ct. per ½ Ned. ℔.

— Aan de markt van heden waren de prijzen der Boter als volgt: 1ste kwal. *f* 46, 2de *f* 44, 3de *f* 42.

De telegraaf meldt heden het volgende:

PARIJS, 18 Aug. De *Patrie* meldt, dat de Keizer Zondag te St. Cloud zal terug komen om den 7n Sept. naar Biarritz te vertrekken. In een brief uit Weenen aan genoemd blad wordt gesproken van een plan van den aartshertog Maximiliaan, om in Frankrijk te komen en den Keizer te bezoeken; de aartshertogin Charlotte zou hem vergezellen.

La France konstateert, dat men, daar alle souvereinen en diplomaten vakantie nemen, een stilstand in de onderhandelingen moet verwachten. Keizer Alexander heeft den hertog de Montebello gelukwenschingen gezonden ter gelegenheid van den Napoleonsdag.

Ook door *le Temps* wordt het gerucht herhaald, dat Keizer Napoleon met den Keizer van Oostenrijk een onderhoud zal hebben te Baden-Baden.

MADRID, 18 Aug. De demokraten hebben vergunning verzocht tot het houden van een voorbereidende kiezersvergadering, doch nog geen gunstige beschikking hierop gekregen.

MARSEILLE, 18 Aug. Blijkens de berigten uit Napels van 15 dezer, is eene door de Mazzinisten tegen Frankrijk gerigte demonstratie mislukt. De civiele en militaire autoriteiten hebben maatregelen genomen tegen de zamenscholingen. De fransche konsul-generaal heeft met de fransche onderdanen een *Te Deum* bijgewoond in de kapel van het paleis Chiatamare. Overigens heerschte er bij de afzending van het berigt eene gewenschte rust. Men verneemt nog, slechts, dat de policie eene villa van den graaf van Aquila, tegenwoordig het eigendom van een Franschman, heeft omsingeld, en dat zij aldaar dertig oproermakers heeft gearresteerd.

FRANKFORT, 18 Aug. De heeren Granville en Rechberg hebben drukke konferencien.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 17 Aug. De *Moniteur* bevat heden niet minder dan tien kolommen met benoemingen tot ridderorden.

— Het weekblad *Le Memorial Diplomatique*, dat zich onderscheidt door bijzondere gehechtheid aan Oostenrijk, verzekert, dat aartshertog Ferdinand Maximiliaan de kroon van Mexiko zal aanvaarden. Ten betooge daarvan voert het blad eenige punten aan, die zijns inziens aan Keizer Frans Jozef de verpligting opleggen, om ten deze zijne toestemming te geven. Immers, toen de zaak voor het eerst, nu twee jaren geleden, op het tapijt kwam, heeft het hoofd van het huis van Habsburg verklaard, dat hij zijnen broeder alle vrijheid wenschte te laten. Bij de inname van Puebla rigtte de aartshertog een brief tot Keizer Napoleon III, om hem geluk te wenschen, die door den Oostenrijkschen gezant werd overhandigd en reeds eene voorwaardelijke aanneming inhield. Voorts zegt het *Memorial*, dat de aartshertog, bij gelegenheid van een bezoek, hetwelk hem zeer onlangs werd gebragt door den aartsbisschop van Mexiko, zijn plan wel zóó duidelijk te kennen heeft gegeven, dat de mexikaansche natie, toen zij den prins tot soeverein verkoos, wel vooraf wist, dat zij zich niet aan eene weigering blootstelde.

— De *Correspondance de Rome* wijdt eene bladzijde aan de nieuwe geschiedenis, waarin de rol, die Rusland speelt, juist gekenschetst wordt. Rusland, zegt het blad heeft zijne grootheid aan de oneenigheid der christen vorsten te danken; het is het protestantismus dat zijne verheffing begunstigde. Engeland heeft zich daartoe geleend met eene volharding, welke niet te evenaren is, en scheen met blindheid geslagen. De verdelging van Polen zal voor Europa de gewigtigste geschilpunten beslissen. Het protestantsche Engeland en Pruissen weigeren steun te verleenen aan eene Katholieke natie. Het liberale Frankrijk vreest om zich met het konservatieve Oostenrijk te vereenigen. Ziedaar het schouwspel van onmagt, welke de notaas der diplomatie, in stede van te verbergen, in het helderst licht plaatsen.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 17 Aug. Een telegram berigt uit Munchen dat de Koning aldaar gisteren aangekomen en aan het station door de Koningin en den prins ontvangen is. Op uitdrukkelijk verlangen des konings zullen er geen feestelijkheden ter zijner eer plaats hebben.

— Uit Frankfort meldt men het volgende. Gisteren namiddag heeft de Keizer de duitsche vorsten, die tot bijwoning der zittingen van het kongres herwaarts zijn gekomen, benevens de vertegenwoordigers der vrije steden in het bondspaleis aan zijne tafel als gasten vereenigd. Het diner ving aan ten 4 ure, en het mag inderdaad gezegd worden, dat de gastheer zijne gasten op vorstelijke wijze heeft ontvangen. De zaal, waarin het diner plaats had, was de sierlijke eetzaal van het bondspaleis, welke voor deze gelegenheid buitengewoon was versierd. De tafel bood een niet minder prachtig schouwspel aan, want het gansche dinerservies en alle overige voorwerpen tot versiering daarop aanwezig, waren van massief goud vervaardigd. Gedurende den maaltijd werden onderscheidene muziekstukken voorgedragen door het uitstekende muziekkorps van het te dezer stede in bezetting liggende oostenrijksche regiment Wernhardt. In een der nevenzalen waren de adjudanten der verschillende vorsten aan tafel gezeten. Ten 6 ure was het diner der vorsten afgeloopen.

Naar men verneemt, zal de Keizer, de ministers alhier met hunne souvereinen aanwezig, de leden van de bondsvergadering en de daarbij geakkrediteerde gezanten aan een bijzonderen feestmaaltijd vereenigen.

Heden ochtend waren de straten in de nabijheid van het bondspaleis op nieuw met eene digt zaamgepakte menschenmenigte gevuld, want ten 11 ure naderden, de eene na den andere der vorsten en de vertegenwoordigers der vrije staten, ten einde de opening-zitting van het vorsten-kongres bij te wonen, bij welke gelegenheid vorsten en vertegenwoordigers, die hun gewigtig werk gingen aanvangen, met buitengewoon vreugdegejuich werden begroet. Ten 12 ure waren alle leden van het kongres bijeen, en werd het door den Keizer geopend.

Heden namiddag zullen de leden van het kongres, de gasten zijn der vrije stad Frankfort, die hen in de keizerzaal aan tafel ontvangt.

— Het kongres der duitsche vorsten heeft eene eerste zitting gehouden. Wat daarin voorgevallen is, is onbekend, ofschoon men weet, dat de Keizer eene redevoering gehouden heeft, die publiek zal gemaakt worden. In genoemde redevoering vermoedt men, dat de behoeften van Duitschland zullen blootgelegd en de middelen aangegeven zijn, om aan die behoeften genoegdoening te geven.

Die middelen zouden in de hervorming van den Bond bestaan, tot welker bespreking de Keizer het initiatief genomen heeft, en de vorsten bij elkander geroepen zijn. De grondslagen, waarop nu de Bond zou worden opgerigt zouden besproken worden, alsmede een uitvoerend bestuur, waarin Pruissen en Oostenrijk zouden zitting hebben, bijgestaan door een kamer van vorsten en eene kamer van afgevaardigden. Zoodanig zegt men, zal de grondslag zijn bij de herziening van het bondsstatuut, het hoofddenkbeeld van het oostenrijksch ontwerp. Het belangrijke van deze hervorming, zegt men, zal bestaan niet zoo zeer in dezen grondslag als wel in de wijze van vorming en regeling van de kleinere raderen van het groote geheel. Eene tweede zitting is op morgen bepaalt. Hoogst genomen zou er nog een derde zitting plaats vinden. Na afloop der zittingen zou een protokol door eene konferentie van ministers opgemaakt worden, dat vervolgens aan de respektieve kamers der staten, die er hunne goedkeuring aan geven zou voorgelegd worden.

— Vijf redakteurs van groote weener dagbladen hebben zich schriftelijk tot de kommissie van den Senaat gewend en zich beklaagd, dat de vertegenwoordigers der [illegible] bij de festiviteiten op den achtergrond geschoven worden. De verslaggevers zijn daarover te meer verontwaardigd, dewijl de autoriteiten te Weenen bij alle openbare aangelegenheden de vertegenwoordigers der drukpers, zonder daartoe aangezocht te zijn, toelaten en hen met de meeste voorkomenheid behandelen.

Woensdag, 19 dezer, verwacht men alhier Z. M. den Koning der Nederlanden, om een bezoek bij den Keizer van Oostenrijk af te leggen.

— Brieven uit Wilna en Warschau van den 6n Aug. gaan voort met de treurigste tooneelen op te hangen van de wreedheden der Russen. In Litthauen zijn de meeste katholieke kerken van hare herders beroofd, staan ledig of zijn gesloten. Aanhoudend worden geestelijken in den kerker geworpen of naar Rusland gebragt; groote transporten van landgenooten, priesters en zelfs van vrouwen ontmoette men op de wegen. Alles diende den Russen tot voorwendsel, om zelfs de gemoedelijkste en algemeen geachte lieden in de gevangenis te werpen. Murawiew wordt door een menigte ondergeschikten ter zijde gestaan, die, zoo zij dezen niet overtreffen, hem in wreedheid evenaren. Een dezer, Sziektuski, neemt er behagen in vrouwen in verhoor te nemen, wier mannen voor het regt en de vrijheid te wapen gesneld zijn. Wanneer zij hem dan niet de plaats aanwijzen kunnen, waar deze zich bevinden, springt hij op en slaat zemetdehand.

Onder de geestelijken bij het laatste transport naar Siberië gevoerd, bevindt zich de eerwaarde Nowiski, bernardijn uit het konvent van Wilna, algemeen geacht om zijne deugden en talenten, en nog slechts 28 jaren oud. Drie vrouwen waren insgelijks bij dit transport gevoegd; het waren twee zusters van liefde, aangeklaagd van gekwetsten verbonden en verpleegd te hebben, en eene ongelukkige moeder, die een kind van nog geen acht maanden in de armen droeg. Een korrespondent telde bij dit transport 302 personen; 262 waren veroordeeld om onder de russische troepen te worden ingedeeld. 40 moesten in Siberië dwangarbeid verrigten. De brieven besluiten met tot in bijzonderheden de kwellingen aan te geven, waaraan men in die gewesten ten dienste staat, en noemen de onderscheidene parochiën, die van hare geestelijken zijn beroofd, waar zieken zonder den bijstand der Kerk sterven en de pas geborenen den Heiligen Doop niet in de kerk ontvangen kunnen.

BELGIE.

BRUSSEL, 18 Augustus. Het programma der redevoeringen, welke te Mechelen zullen gehouden worden, is bekend gemaakt. Morgen zal de burggraaf de Kerchove het woord voeren over de pligten en verwachtingen der Katholieken; de heer Woeste, advokaat te Brussel, over het lijden en den triomf der Kerk; de heer Casoni, redakteur van de *Conservatore* van Bologna, over den toestand der Katholieken in Italië. De heer Adolphe Dechamps, over het drievoudig doel van het kongres: eenheid, publiciteit, vrijheid. De pater Alberi uit Florence: de christelijke maatschappij in gevaar, beroep op de Katholieken. Donderdag, de heer de Montalembert: de vrije Kerk in den vrijen staat. De eerw. [illegible], priester van het oratorium: de Katholieke Kerk in Polen. De heer Perrin, professor aan de [illegible] hoogeschool: de sociale zending der christelijke liefde. Vrijdag, de heer Schollaert, volksvertegenwoordiger: de Kerk en de nieuwere geest. Z. D. Hoogw. Kard. Wiseman, over den geestelijken en politieken toestand der Katholieken in Engeland. De heer Verspeijen: het werk der St. Peterspenning. [illegible] de Montalembert: de vrijheid van geweten en de katholieke belangen. Zaturdag. De eerw. heer Deschamps, over de grootheid en de kracht van de katholieke zaak. De eerw. heer Soubiranne: het werk der Kerken en der scholen in het Oosten. De eerw. heer Marmelod: de vereeniging der christelijke kerken.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		18 AUG. 4½ u.		gebl.
Amsterdam, Thesaurie	3½ pCt.	90¾		
Nederl. Bank	4			
Nederl., Werkel. Schuld	2½	64⅜	64½	64 7/16
Dito Dito	3	77⅜	77½	77 7/16
Dito Dito	4	100⅜		
Oost-Indische Leening	4			
Amortisatie-Syndikaat	3½	93¾		
Handelmaats. op rescontre		142¼		
Dito à kontant	4½	142		
Dito Leening 1858	4			
Aand. Holl. Spoorweg.				
Leening idem	4½			
Rijn idem	4½			
Dito 2de Leening	4½			
België, Cert. Adm. Belg. Bk.	2½			
Dito bij *Rothschild*	2½	57⅜		
Frankrijk, Certifikaten	3			
Spanje, Obligatiën	2¼	48 7/16	48½	48 7/16
Dito	3	54¼		
Dito Binnenlandsch	3	51 9/16		
Amortisable-Schuld.		34¼	34½	34½
Bewijzen Coupons.				
Portugal, Obligatiën	3	47 15/16	48	
Dito 1856/1862	3	47⅜	47½	47⅝
Dito Uitgestelde.				
Rusland, Obl. bij *Hope* & Co.	5	102⅛	102¼	102¼
Dito dito 1828/29	5	100⅞		
Certif. dito 1831/33	5			
Dito dito 1840	4	77⅛	77¼	77¼
Dito Orig. 2e, 3e en 4e Leen.	4	77 15/16	78	
Dito dito 5e	4	77		
Dito 5de Serie	5			
Dito 1855, 6de Serie	5	90⅛		
Dito Adm. te Hamburg	5			
Dito te Londen	5			
Dito dito	4½			
Dito dito	3	57 5/16	57¼	
Dito bij *Hope* 1860	4½	91½		
Dito Leening 1862	5	90¼		
Inschrijv. in Assign.	6			
Certifikaten van dito	6			
Spoorweg-Aktiën	5	199	199¼	199
Hypotheek	4½	75¼		
Polen, Aandeelen 1835 fl. 500		157¼		
Obligatiën	4 pCt.	73¾		
Pruissen, Obligatiën	4½			
Dito 1859	5			
Aandeelen 1854	3½			
Oostenrijk, Obl. bij *Goll* & Co.	5			
Dito dito	4	51¼		
Dito Metalliek	5	64 1/16	64	64¼
Dito dito	2½	32 13/16	32⅞	
Dito Rente Amst.	5	86½	86¼	86¼
Dito Nationale 1854	5	68 13/16	68 15/16	68 15/16
Weener Bank-Aktiën	3			
Dito Aand. fl 250, 1839		419		
Dito dito 250, 18[illegible]		[illegible]		
[illegible] Spoorw. Obl. [illegible]				
Beijeren, Spoorw. Aandeelen.				
Denemarken, Oblig. te Londen	4			
Braz. Geldl. 1824 van £ 100	5			
Dito 1839 £ 100	5	98⅞		
Dito 1843 £ 100	5	98¾		
Dito 1852/1860	4½	91⅞	92	92
Peru, Geldleening 1854	4½			
Dito Fransche	4½			
Ecuador, Oblig. 1855	1			
Venezuela, Obligatien	2	24	24⅛	24 1/16
Dito	1	12 9/16		
Grenada, Obligatien	4¾			
dito Gestempelde.		15 5/16	15 7/16	15 7/16
Dito	2	31¼		
Dito Uitgestelde	1½			
dito Gestempelde	1	9 9/16	9⅝	
Mexiko, Obligatien	3	37½	38⅛	38
Nrd-Amer. Ph. *Hope* & Co. Lr. A.				
Dito dito	B.			
Dito bij *Rothschild*	6 pCt.			
Illinois Spoorweg-Aandeelen.		84¼	85½	85⅛
Dito Oblig. Constr. Bons.	7	81¼	81½	81½
Galvest. Spoorweg Oblig.	8	29	29¾	29
Louisiana	5	85¾		
Griekenland, Obl. geldl. 1825	5	32½		

Loten 1860 537, ½, 4 pCt. Holl. Spoor —, Rijnshares —, Cent 54, oblig. 125¾, Port. 1853 47¾, 5/16, 4 pCt. Russ. Spoor —, Poolsche Spoorweg Oblig. —, Galveston stellen 28½, 29, 28½, Italië —, Cert. bij L. en B. 68⅝, Spoor 111½, Kanaal Noordzee —, 5 pCt. Vereenigde Staten 72⅛, ½, 6 pCt. id. 77¾, 78⅛, Turken 46½, ⅝, Cert. 136, Nat. 99½, ⅝, Ned. 99, Coup. 4⅝, 5 pCt. Gekonf. 46½, 5 pc. 1871 70, 6 pCt 1882 75⅜, ⅝, Ven. 6 pCt. 55, Loten 142½.

De markt was over 't geheel in eene vrij vaste stemming.

Koers van het Geld: Beleening pCt., Prolongatie 3 pCt., Diskonto 3 pCt.

VOORLOOPIG BERIGT DER BEURS van 19 Augustus tot 3½ ure.

Nederl. Werkel. Schuld à 2½ pc. 64 7/16, Aand. Handel-Maatsch. 142¼ Spanje, Binnenl. 3 pc. 51⅝, Rusl., Oblig. bij Hope en Co. 5 pc. 102½, Cert. 1855, 6de serie 5 pc. 90, Oostenrijk, Met. 5 pc. 64 1/16, dito 2½ pc. 32 15/16, dito Rente Amst. 5 pc. 86¼ dito Nationale 1854 5 pc. 69⅛.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 18 Aug. Belgie 2½ pc. 51.—g; 4½ pc. 100.—g Metal. 67.70p; Nation. 72.25; Spanje 2 pc. 48.—p; 3 pc. 51.—p.

PARIJS, 18 Aug. 3 pc. Rente (open) 67.55, (slot) 67.65, 4½ pc. id. 96.80, 3 pc. Spanje 51, 2 pc. id. [illegible] Oost. Spoorw. —, Credit mobilier 1107, 5 pc. Ital. leening 72 45, Russ. Spoorweg 425, Romeinsche Leening —.

MADRID, 18 Aug. 3 pc. Spanje 52.60, 2 pc. id. 46.35.

LONDEN, 18 Aug. Consols 93¼; 1 pc. Ecuador —, 5 pc. Grieken 1824/25 33⅛, Coupons —, 3 pc. Mexiko 38⅛, N. Granada (of afgest.) 15⅝; 2 pc. —, uitgest. —; Landverr. —, 3 pc. Port. 1853 48¾, id. 1862 48⅝, 4½ pc. Russen 1860 —; 5 pc. id. 1859 58¼, 5 pc. id. 1862 93; 3 pc. Spanje —; 2 pc. id. —; Amortis. 34¼, Coupons —; 6 pc. gekons. Turken 48¾, 2 pc. Venez. —, 6 pc. id. 1862 —, 1 pc. id. —, 2½ pc. Holland —; 4 pc. id. 102¾, 5 pc. Vereen. Staten —, 6 pc. id. 74, 7 pc. Illinois C. B —, id. Shares 86.

WEENEN, 18 Aug. 5 pc. Metaliek 76.80; Dito Nationale 82.10; Bank-Aktiën 793; Oost-Aand. 1860 —; Credit Anstalt 191, Oost.-Fr. Spoorweg 191; Nieuwe Lombard. 246.

BERLIJN, 18 Aug. 5 pc. Metall. 68¾, Dito Nation. 74, Stiegl. 5de serie 88⅝; Dito 6de id. 95½; 5 pc. Russen 1862 91⅛, 3 pc. Nieuwe dito 57⅞, 4½ pc. Pruissen 101⅝.

HAMBURG, 18 Aug. 3 pc. Mexiko 37⅛, 3 pc. Rusland 55⅝, 3 pc. Spanje 48¾, 2 pc. id. 46, Vereinsb. 104¾, Noord-Duits. bank 106⅝.

FRANKFORT, 18 Aug. 5 pc. Metall. 66½, Nation. 71⅝, Oost-Aand. 1860 —, 3 pc. Spanje 51¾, 2 pc. id. 46.

Wisselkoers.

2/m. Parijs	ƒ 55¾	2/m. Livorno	ƒ 45
Zigt	56 3/16	2/m. Napels	45
2/m. Bordeaux	55⅝	3/m. Petersburg	175
½/m.	55¾	6/w. Weenen	102½
3/m. Madrid	240	Augsburg	98½
Cadix	240	Frankfort	99
Sevilië	237	2/m. Hamburg	35
Bilbao	237	Zigt	35¼
Lissabon	41¼	2/m. Londen	11.78¾
Porto	41¾	Zigt	11.87½
2/m. Genua	45⅝	Rotterdam	⅛

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 19 Aug.

Tarwe: 130 ℔ b. Poolsche ƒ 316.

Rogge: 122 ℔ Pruissische ƒ 198; op levering in Okt. ƒ 183; Maar ƒ 185.

SCHIEDAM, 18 Aug. Gerst verkocht: 128/2 ℔ Libau ƒ 187 kont., ƒ 180 6/w. — Moutwijn ƒ 11.75; Jenever ƒ 17.32; Amst. Proef ƒ 16.50 per Ned. vat zonder fust zonder de belasting. Spoeling ƒ 0.70 per ketel.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 19 Augustus.

BEVALLEN (16 Aug.): H. J. von der Heyde, geb. Lehmus, Z. — A. van Blijenburgh, geb Beumer, D. — (17 Aug.): J. Daniels, geb. Lejeune, D. — E. Colasse, geb. Bredker, D.

OVERLEDEN (13 Aug.): C. Fleumer, geb. van Bork, 56 j. (15 Aug.): W. G. Kleman, 60 j. — W. A. H. Lehman de Lehnsfeld, 8 w.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 18 Aug. Wulff, Johan Heinrich, Padang.
HELVOET, 18 Aug. Sanstedt, Landwursten, Rangoon.

UITGEZEILD:

HELVOET, 18 Aug. Stad Dordrecht, (st.), Londen.
BRIELLE, 18 Aug. Leo, (st.), Londen.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 19 Augustus, in lading naar:

Keulen.	G. Lohman, Cöln No 2.
Dusseldorp en Duisburg.	A. Brinkman, Niederrhein No 8.
Emmerik, Wesel, Dusseldorp en Keulen.	Fanny, S.
Wezel.	B. Henke, de Goede Gunst.
Mannheim en Ludwigsh.	J. Grenzhäuser, die Gebrüder.
Mannheim.	L. Stammel, Rotterdam.
Maintz.	C. Becker, Maintz No 1.

AMSTERDAM, 17 Augustus, vertrokken naar:

Keulen.	F. Dieden, Cöln No 18
Mannheim.	M. Buchner, Harmonie.

Rijnhoogte ARNHEM, 18 Aug. 0 el 9 p. 4 duim.
KEULEN, 18 „ 5 vt. 6 „

Advertentiën.

(2125) ONDERTROUWD:

F. H. M. SMITS,
[illegible] *Breda*,
en
PH. M. C. [illegible] VAN WAESBERGHE.

HULST, 19 Augustus 1863.

Bevallen van een *ZOON*, M. A. P. HEMELRIJK, Echtgenoote van
Mr H. A. F. D. VAN MEEUWEN.

HAARLEM, 17 Augustus 1863. (2123)

(2121) Heden overleed ons geliefd jongste kindje, ANNA BERNARDINA QUIRINA, in den ouderdom van drie maanden.

HAARLEM, 18 Augustus 1863. — P. J. F. BECCARI. M. J. BECCARI, RIJNIERSE

(2123) Voor de vele bewijzen van deelneming, ons betoond bij gelegenheid van ons Huwelijk, betuigen wij bij deze onzen opregten dank.

ARNHEM, 17 Augustus 1863.

A. G. TERWINDT.
J. H. F. TERWINDT, KERSTENS

Door bijzondere omstandigheden wordt TE KOOP aangeboden, in eene gemeente, grootendeels bestaande uit R. C., eene **Genees-, Heel- en Verloskundige Zaak**, een goed bestaan opleverende. Nadere informatiën zijn te bekomen met *franco* brieven onder de letters B. C., bij den Boekhandelaar J. W. VAN LEEUWEN, Breedestraat Leiden. (2118)

(2122) Een [illegible] jong **Mensch**, van goeden huize, ruim 30 jaren oud, bekend met de moderne talen, goed kunnende rekenen, eene nette hand schrijvende en van de beste getuigschriften voorzien, zag zich gaarne zoodra mogelijk geplaatst als **Reiziger**. Reflecterenden gelieven hunne brieven onder letter A. in te zenden aan de Wed. J. R. VAN ROSSUM, Boekhandel te Utrecht.

DE STAALWIJN

VAN DEN

Apotheker **G. VAN LIPP**, te KLEEF,

is door vele Doctoren, onder anderen door de Heeren:
Geheime Medicinaalraad en Prof. Dr. KILIAN, te Bonn
" " " " Dr. NAUMANN, " "
" Sanitätsraad Dr. FISCHER, te Keulen.
" " Dr. NUECKEL, " "
Dr. ARNTZ I, te Kleef.
Dr. ARNTZ II, " "

aangewend en: *als het voortreffelijkste en werkzaamste Staalmiddel erkend.*

De **Staalwijn** wordt hoofdzakelijk gebruikt:

1°. Bij BLEEKZUCHT, welke haren oorsprong heeft in eene te spoedige en onregelmatige ontwikkeling, of ontstaan is door inspanning des ligchaams en geestes, door gemoedsbewegingen, slecht en ontoereikend voedsel, door vochtige woningen of andere omstandigheden, welke aan het bloed de voeding ontnemen.

2°. In ONDERSCHEIDENE ZIEKTEN, welke in de tijdperken der ontwikkeling voorkomen.

3°. In ALLE ZIEKTEN DER VERTERINGS-ORGANEN, welke door bloedarmoede veroorzaakt worden, als: gebrek aan eetlust, geeuwhonger, maagpijn, maagzuur, verstoppingen, diarrhea en wormziekte.

4°. In VERSCHEIDENE ZENUWKWALEN ten gevolge van eene gebrekkige bloedvermenging, bijzonder bij St. Veitsdans, epileptische toevallen, beven der leden, zenuwachtige hoofdpijn, aangezigtspijn, hysterie en hypochondrie.

5°. Bij ALLE ZIEKTEN, welke door eene algemeene slechte hoedanigheid van het bloed veroorzaakt worden, als klierziekte, engelsche ziekte, en voornamelijk bij beginnende longtering, in welk geval door een tijdig en aanhoudend gebruik des **Staalwijns**, dikwijls de gevaarlijkste longziekten nog voorkomen kunnen worden.

De FLACON met gebruiksaanwijzing kost *f* 1.25, en is te ontbieden door de HOOFDAGENTEN *F. VON WINDHEIM & Co.*, **VERKOOPHUIS** te Amsterdam en hunne bekende Depôts.

Heeren APOTHEKERS genieten een behoorlijk Rabat.

Eene Brochure die over dit heilmiddel handelt, wordt gratis afgegeven.

VERKOOPHUIS en de bekende Depôts. (2126)

DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY. *Geeft acht op uwe kinderen.* Ziekten, die aan de jeugd eigen zijn, vallen meer onder de behandeling van de moeder dan van de doctor: als de moeders doordrongen waren van het groote vermogen, dat de geneesmiddelen van Holloway hebben, om mazelen, roodvonk enz, te voorkomen en uit te roeijen, dan zouden in onze dagen de voorkomende gevallen van deze ziekten niet zoo buitengemeen talrijk meer zijn en de sterfte zou daardoor aanmerkelijk verminderen. De onschatbare zalf moet gewreven worden over de borst en over de keel van den jongen patient; dezelve zal dan eene verzachtende uitwerking hebben. Wanneer het kind gewillig is moet men hetzelve ook de pillen ingeven, doch niet wanneer het zich hiertegen verzet, want de zalf zonder de pillen zal ook eene goede uitkomst geven.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt;

Doosjes Pillen à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.75, *f* 13.50, *f* 20.50.

Potjes Zalf à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 7.05, *f* 13.85, *f* 22.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij de Heeren ADAMA, Apothekers, Utrechtschestraat, Y N° 251 en Nieuwendijk, L. N°. 78, als Dépôthouders te *Amsterdam*, bij L. J. GROOTENDORST, dépôthouder te *Utrecht*, G. VERHAART, dépôthouder te *Prinsland* en bij STRAATMAN, hoofd-dépôthouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen* Strand 244 *Holloway's-Etablishment.* (1931)

(2099) Bij J. T. SOMMER te Almelo is in het licht verschenen, en door hem alom verzonden:

Bijbelsche Geschiedenis des Ouden en Nieuwen Testaments, ten gebruike der Jeugd. Met 60 plaatjes. Eerste deel. (Oude Testament) Kerkelijk goedgekeurd. 262 blsdn groot 12vo.

Prijs bij inteekening . . . . *f* 0.70
" buiten " . . . . " 1.—

Het doel dezer uitgave is, om de katholieke jeugd *na* het ontvangen onderwijs in de school of in de christelijke leering, een werkje in handen te geven, dat het onderhoudende met het leerzame vereenigt, dat hare opgedane kennis in de gewijde geschiedenis op eene aangename wijze onderhoudt, versterkt en vermeerdert, dat, zoowel door zijne uitvoering als inhoud, als fraai boekgeschenk bij prijsuitdeelingen of andere gelegenheden, zeker eene eerste plaats kan bekleeden. Het matige van den prijs daarbij in aanmerking genomen, verzekert een en ander aan dit werk een ruim debiet.

Het tweede deel (Nieuwe Testament), dat nog uitgebreider zijn, en meer plaatjes bevatten zal, is ter perse, en zal, naarmate eene goede uitvoering zulks gedoogt, zoo spoedig mogelijk tot denzelfden lagen prijs aan de inteekenaren worden afgeleverd.

(2082) De Boekhandelaars PETIT & Co., te Rijsenburg, hebben uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

HET

HEDENDAAGSCH PROTESTANTISME,

DOOR

Mgr DE SÉGUR.

Naar de 13e fransche uitgave.

Dit werkje vind ook in onze taal, eene algemeene bijval, even als in het oorspronkelijke waarvan binnen korten tijd, dertien herdrukken noodig geweest zijn. Uit den rijken inhoud, welke gedeeltelijk hier volgt, kan het blijken waarom dit boekje met zoo veel graagte bij het publiek ontvangen is.

INHOUD.

Doel van het werkje.
Protestantisme en Protestanten.
Katholicisme en Katholieken.
Over den afgrond die het Protestantisme van de Kerk scheidt.
Kunnen het Katholicisme en het Protestantisme beide waar zijn.
Kan een Protestant zalig worden?
Waarom men men Protestant en waarom men Katholiek wordt.
Is het Protestantisme waarlijk een godsdienst.
Gelooft het protestantisme aan Jesus Christus.
Waarom Christendom en Katholicisme hetzelfde beteekenen.
Waarom de katholijke Kerk de latijnsche taal bezigt.
Over de eenvoudigheid der protestantsche eeredienst.
De gemakkelijke godsdienst.

Is het mogelijk dat God Luther en Calvijn gekozen heeft, om de godsdienst te hervormen?
De hervorming door zich zelven veroordeeld.
De verdeeldheid van het Protestantisme.
Waarom het onderrigt der H. Kerk de ware regel van het geloof is.
Waarom de Bijbel de regel van ons geloof niet is en niet kan zijn.
Verbiedt de Katholieke Kerk dat men den Bijbel leze?
Waarom de Kerk de bijbelgenootschappen veroordeelt.
De Katholieke priester en den Protestanten predikant.
Waarom de katholieke priesters niet trouwen, zooals de protestantsche leeraars.
De gemengde huwelijken.

Wat de brave Protestant belet om Katholiek te worden.
Over de afgodische aanbidding die de Protestanten aan de Katholieken verwijten.
De protestantsche verdraagzaamheid.
De katholieke onverdraagzaamheid.
De protestantsche martelaars.
De zielenhandel.
De geld-godsdienst.
Over het vieren van den Zondag bij de Katholieken en bij de Protestanten enz.

Het is met eene duidelijke letter zeer compres gedrukt, 200 pag. 12o en met Kerkelijke Goedkeuring voorzien. Prijs . . . . *f* 0.[illegible]

LEVENSBESCHRIJVING

VAN

Heiligen, Kerkvaders en Martelaren

Goedkoope Uitgave.

N° 1. HET LEVEN VAN DEN HEILIGEN

WILLIBRORDUS,

Apostel der Nederlanden, eerste Bisschop van Utrecht.

Naar het Fransch van A. BUTLER.

38 pag. 8° met omslag. Prijs 10 Cents.

N° 2. HET LEVEN VAN DEN HEILIGEN

ANTONIUS VAN PADUA,

van de orde der Minderbroeders.

Naar het Fransch van A. BUTLER.

32 pag. 8° met omslag. Prijs 10 Cents.

Beide met Kerkelijke Goedkeuring.

De volgende nommers zullen bevatten: Het Leven van den H. Dominicus, den H. Augustinus, den H. Bernardus, enz.

LIJKREDENEN

VAN

P. JOACHIM VENTURA,

vertaald door

A. M. DIJKVELD.

Met Kerkelijke Goedkeuring.

1 aflevering 96 pag. gr. 8o 45 Cts.

In 6 afleveringen compleet.

Ter perse:

DE KATHOLIEKE WEGWIJZER,

TEN DIENSTE VAN

Vrienden der Waarheid,

Eerste Afdeeling:

over de Hervorming, den Bijbel en den Paus,

door

G. J. OOSTERIK,

Pastoor te Oud Zevenaar.

Heeren Boekhandelaren gelieven in tijds hunne bestellingen aan ons op te geven.

BOEKHANDEL: C. L. VAN LANGENHUYSEN.

Histoire Universelle par CÉSAR CANTU, traduite par Eugène Aroux et Piersilvestro Leopardi, revue par M. M. Amédée Renée, Baudry, Chopin, Delèque, Delatre, Lacombe et Noel des Vergers. Troisième édition. 19 forts volumes gr. 8° . . . *f* 57.—

F. Lucci Ferraris prompta Bibliotheca Canonica, Juridica, Moralis, Théologica etc., 8 forts volumes en 4° . . . . *f* 36.—

Vies des Pères, Martyrs et autres principaux saints, tirées des actes originaux et des monuments les plus authentiques, avec des notes historiques et critiques ouvrage traduit librement de l'Anglais d' Alban Butler par l'abbé Godescard, chanoine de saint-honoré nouvelle édition entièrement revue et augmentée d'un grand nombre de notes et notices nouvelles par M. le Chanoine P. F. X. de Ram, 7 forts volumes in 4° *f* 22.50

Vies des Saints d'Alban Butler et de Godescard avec le martyrologe Romain un traité de la canonisation des saints, un traité des fêtes mobiles, le traité de Lactance sur la mort des persécuteurs de l'église, édition augmentée de notes nouvelles; d'un grand nombre de vies inédits par M. l'abbé Tresvaux chanoine et vicaire-général de Paris, de réflexions pratiques placées après la première vie de chaque jour, par M. l'abbé Herbet et entièrement revue par M. le Glay, 6 forts volumes in 4° *f* 21.—

Oeuvres complètes de A. F. OZANAM, avec une préface par M. AMPÈRE de l'Académie française, 8 forts vol. in 8° . . . . *f* 24.00

Oeuvres complètes du baron de Gerlache, 6 vol.

1° Histoire du royaume des Pays-Bas et du royaume de Belgique, 3 vol. In-8°.

Ces 3 volumes se vendent séparément . . . *f* 9.00

2° Histoire de Liège depuis César jusqu'à la conquête française. In-8°.

3° Etudes sur les principaux historiens de l'Antiquité. In-8°.

4° Essais sur les grandes époques de notre histoire nationale. In-8°.

Ces volumes se vendent ensemble 15.60

Trésor des Prédicateurs et de tous les fidèles ou *Dictionnaire enseignant d'une manière pratique et méthodique les vérités, les vertus, et les devoirs du Catholicisme*, par le R. P. [illegible], 2 forts volumes en 4° . . . . *f* 9.[illegible]

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever